

sida. Angivaren påstår själv, att skolrådsledamöterna på förhand beslutat utdela varning. Få nu se, hur ärendet avlöper, då det den 28 april ånyo kommer före.

Tjänsters tillsättning.

VALDA. Till folkskollärare och klockare i *Mjölby*, Östg.: J. A. Norton i Hammenhög.

— Till folkskollärare: vid Härlöv i *N. Åsum*, Krst.: G. H. J. Ejder i Hyby; vid Ekbacken i *Österåker*, Sdm.: E. J. Hallander i Vittinge.

— Till folkskollärarinna vid Surahammar i *Suva*, Vstm.: c. o. lärarinnan därstädes Anna Boklund.

— Till c. o. folkskollärare i *Visby*: A. Petersson Reine därstädes.

— Till vik. folkskollärarinna vid Asmåsa i *Sövde*, Mlm.: Sigrd Andersson i Hyby.

— Till lärarinna vid *landstingsseminariet i Malmköping*: Asta Hedin i Lilla Malma.

Gåva. Kungsholms folkskola har av verkställande direktören för Bolinders mekaniska verkstadsaktiebolag E. A. Bolinder erhållit en praktfull sidenfana, värd 275 kronor.

Folkskollärare—tidningsutgivare. Tillståndsbevis har meddelats folkskolläraren *A. J. Linderöth* att i Hälsingborg utgiva en periodisk skrift, benämnd »Guds Husfolk».

Skolgosse, som antänder skolhus. I mars månad nedbrann stora skolhuset i Björna. Vnrl. Undervisningen förlades därefter till gamla skolhuset, som fortfarande står kvar. För kort tid sedan förekom där tillbud till eldsvåda under sådana omständigheter, att man fann elden vara anlagd. Undersökningar ha sedermera pågått och givit till resultat, att en 13-årig skolgosse, Nils Otto Larsson i Nybyn, erkänt, att han anlagt elden i båda skolhusen. Som motiv anger gossen, att han icke vill gå i skolan.

Examina. Organist- och kyrkosångareexamen har avlagts inför direktör C. W. Rendahl i Karlstad av folkskolläraren Isidor Rudqvist från Säffle.

Förtroendeuppdrag. Till medlem i styrelsen för Malmköpings högre folkskola är vald komministern därstädes, f. folkskolläraren A. J. Dahlqvist.

— Till kassör i kyrko- och skolrådet i L. Malma, Sdm., är vald folkskolläraren F. A. Strandell.

Hyllningar. Andre folkskoleinspektören i Stockholm dr. *J. S. Bergman* fyllde den 21 april 65 år och blev då föremål för många lyckönskningar. Blommor sändes från Matteus folkskolas lärarekollegium, i vilken församling dr. Bergman förut varit överlärare, från tjänstemännen i folkskoleöverstyrelsen m. fl. Telegram och brev i mängd kommo jubilarer till del från skilda håll.

— Vid årsexamen i Övraby folkskola, Krst., den 20 april överlämnades till folkskolläraren därstädes *T. J. Molin* en minnesgåva, åstadkommen på skolrådets initiativ genom insamling bland församlingsborna, vilka synnerligen mangrant hade begagnat tillfället att på detta sätt få vara med om att hedra sin avhållne lärare för hans 30-åriga verksamhet i församlingen. Vid gåvans överlämnande framförde skolrådets ordförande kyrkoherden H. A. Lobin församlingens tack-samhet till hr Molin för hans långvariga, trogna och nitiska utövning av sin läraretjänst i församlingen och uttalade församlingsbornas

förhoppning, att deras lärare ännu en lång tid med bibehållen kraft måtte få utöva sitt välsignelserika arbete.

Ett och annat. I Göteborgs-Posten meddelas följande lilla »kulturbild»:

Det hade varit skolrådssammanträde i en socken på Dal, varvid lärarnas representant, en liten fröken, icke delat ordförandens uppfattning i en viss sak, och vad värre var, energiskt sökte försvara sin separata åsikt.

När sammanträdet var slut, sade ordföranden med en inbjudande gest mot matsalen, där ett bord stod dukat: »Var så goda, mina herrar!» och med en likadan gest åt lärarinnan mot en annan dörr: »Var så god, min fröken!»

Den sistnämnda dörren ledde ut i förstugan.

Från kretsmötena.

Sydsvästra Upplandskretsen höll sitt sedvanliga vårmöte i Realskolans högtidssal i Enköping tredjedag påsk. Folkskoleinspektören *K. Hedmark* höll därvid föredrag om »uppfostran synnerligast efter skolåldern». På ett sympatiskt och medryckande sätt meddelade han en del synpunkter och betonade särskilt den stora glädje och nytta man hade att förvänta sig av anordnandet av läsaftnar i församlingarna. Själv hade han praktiserat idén och funnit den god. Under den diskussion, som följde, framhölls, att många försök gjorts i antydd riktning av lärarepersonalen.

Folkskolläraren *J. Lundin* i Enköping demonstrerade härpå därvarande sparbanks skolsparbössor efter från Västerås hämtad modell och manade till arbete för barnens vänjande vid sparsamhet.

Musik av synnerligt tilltalande slag njöts under kafferasten. Under hela det talrikt besökta mötet rådde den bästa stämning.

Vägledning vid den första undervisningen i räkning av *K. P. Nordlund*. Stockholm, P. A. Norstedt & söner. Pris 2 kronor.

För lektor Nordlunds närmare vänner var det bekant, att han under sina sista år var ivrigt sysselsatt med ett nytt räkne-metodiskt arbete. Först ett par veckor före hans död låg manuskriptet därtill fullbordat. Utgivningen av detsamma uppdrog han åt sin son, rektor Karl Nordlund. Själv betraktade han detta arbete som sitt testamente till Sverges skolor, lärare och lärarinnor.

Om dess rika innehåll må här endast några korta antydningar lämnas.

I en inledande avdelning har författaren i kort översikt sammanfört de pedagogiska grundtankar rörande räkneundervisningen, för vilka han i hela sitt liv outtröttligt kämpat. Många ibland oss hava hört honom med sakkunskap och hänförelse förfäta och utveckla sina reformplaner vid offentliga möten och kurser eller i enskilda samtal, vid vilka han, huru samtalet än började, till sist alltid kom in på sitt älsklingsämne. I sin här föreliggande framställning framhåller han icke blott klart och bindande behovet av en reform utan utstakar och riktlinjerna för en sådan.

Då man läser densamma, får man ett starkt intryck av, vilka alldeles särskilda betingelser lektor Nordlund hade för att på ifrågavarande område kunna uppträda som förnyare. Säsom vetenskapligt bildad matematiker ägde han den behövliga översikten över ämnet och sammanhanget i det hela. Därför genomskådade och förkastade han alla ytliga och lättvindiga tillvägagångssätt. Därav kom ock hans böjelse att alltid gå till botten med sitt arbete och hans omutliga krav, att man vid räkneundervisningen skall föra fram lärjungarna på det egna tänkandets väg, den enda som för till målet: förvärvandet av verkliga och fruktbringande kunskaper. Allt »mekaniserande» var honom en styggelse, likaså alla matematiskt mångtydiga, vilseledande eller oriktiga uttryck. Det förblev honom alltid en gåta, huru man, såsom stundom hände, kunde försvara dylika uttryck med den förklaringen, att de visserligen ej vore matematiskt riktiga men »praktiska». Själv nedlade han ett mycket förtjänstfullt arbete på åstadkommandet av en terminologi, på samma gång lättfattlig och matematiskt riktig. Stundom synes han dock härvid hava skapat uttryck och ordvändningar, vilka, åtminstone i barnamun, förefalla främmande. Att i varje fall finna det rätta är ju svårt t. o. m. för den skarpsyntaste; även försöket är emellertid i och för sig förtjänstfullt.

Men lektor Nordlund framstår ock i sitt arbete som den borne läraren med en högst ovanlig förmåga att på ett enkelt, tydligt och åskådligt sätt framställa läroinnehållet och en lika sällsynt förtrogenhet med barnanaturen. Gentemot barnen var han icke blott läraren utan på samma gång den vakne och klarsynta iakttagaren, som själv lärde av dem han lärde.

Vilken betydelse lektor Nordlund tillmätte ett dylikt studium av det levande materialet, framgår därav, att han, då han efter sitt avskedstagande från lektoratet flyttade ut på landsbygden, där skaffade sig tillfälle att under fyra år sköta räkneundervisningen i en småskola för att sålunda noggrannare kunna sätta sig in i dess undervisning. Det är de erfarenheter, som han därvid gjorde, vilka han framlagt i arbetets senare avdelning.

Denna utgör en i detalj utarbetad fullständig plan för den grundläggande räkneundervisningen inom talområdet 1—100. Författaren har här åstadkommit en normallärogång, så beskaffad, att alla normalt begåvade barn med tillämpande av densamma utan svårighet böra kunna inhämta den kunskap och färdighet i ämnet, som på ifrågasvarande stadium är möjlig att bibringa dem. Innehållet har begränsats inom lärjungarnas åskådningskrets och avpassats efter deras uppfattningsförmåga, framställningen är enkel och åskådlig, uppgifterna praktiska; lärjungarna övas till självverksamhet och få ofta i minnet återkalla det huvudsakliga av det förut genomgångna. En mängd värdefulla råd och anvisningar beträffande lämplig åskådningsmateriell och dennas rätta bruk meddelas. Mötande svårigheter påpekas, likaså bästa sättet att övervinna dem. Näppeligen äga vi förut någon så originell, väl genomtänkt och på egen lärareerfarenhet grundad vägledning i den grundläggande räkneundervisningen som denna.

Ett följdriktigt tillämpande av densamma kräver emellertid jämte framstående lärareförmåga en rätt stor frihet beträffande läroplanen, vilken icke alltid är för handen. Även för dem, som i sin undervisning måste använda andra tillvägagångssätt, erbjuder dock denna vägledning en rikedom av goda anvisningar och erfarenhetsrön, som kunna bli till stort gagn.

Såsom prov på framställningen i lektor Nordlunds vägledning meddelas följande utdrag ur densamma:

III. Ordningstalen första — sjätte.

1) L. (läraren) uppställer *sex* barn i ett led. Namnen på barnen antagas vara: *Anders, Bertil, Karl, David, Erik och Fredrik*. L. går fram till *Anders*, lägger handen på hans och sedan på de övrigas axlar och säger:
Anders säges vara den *första* i ledet
Bertil » » » *andra* » » »
Karl » » » *tredje* » » » o. s. v.

Barnen kallas fram och få göra och säga detsamma som L.

2) L. Vilket ordningstal har a) Erik?, b) Bertil?

B. (barnen) a) Femte b) Andra.
3) L. Bertil är den *andra* i ledet.
Uttala ett dylikt påstående och börja med *David!*

B. David är den *fjärde* i ledet.
4) L. Den *femte* i ledet är Erik.
Uttala ett dylikt påstående och börja med den *tredje!*

B. Den *tredje* i ledet är *Karl*.
Under dessa övningar böra barnen ändra ordningsföljd. Vidare bör utbyte av barn äga rum för att öva de sex barn, som först uppställdes.

5) L. skjutur (på kulramen) fram kulor på de sex första raderna t. ex. *tre, fem, två, sex, en* och *fyra* kulor.

L. Vilket är kulornas antal på den *andra* raden?

B. *Fem* o. s. v.
6) L. Vilket är ordningstalet till den rad, som innehåller *sex* kulor?

B. *Fjärde* o. s. v.
7) L. På den *tredje* raden finnas *två* kulor.
Uttala ett dylikt påstående och börja med: På den *sjätte!*

B. På den *sjätte* raden finnas *fyra* kulor.
8) L. *Tre* kulor finnas på den *första* raden.

Uttala ett dylikt påstående och börja med: *Sex* kulor!

B. *Sex* kulor finnas på den *fjärde* raden.
9) *Inlärandet av veckodagarnas namn och ordningstal.*

Denna övning kräver flera lektioner. Emedan veckodagarnas antal är *sju*, så hör egentligen denna övning till talområdet en — tolv. Dock kan början ske på detta talområde. Vid den första lektionen inläras: *Söndag, Måndag* och *Tisdag* och deras ordningstal. Därefter tillägges ett nytt namn och motsvarande ordningstal för varje följande lektion. *Lördagen* och dess ordningstal inläras under talområdet en — tolv.

L. *Första* dagen i veckan heter *Söndag*.
Andra » » » » *Måndag*.
Tredje » » » » *Tisdag*.

Barnen upprepa detsamma.
10) L. Huru heter den *andra* dagen i veckan?

B. *Måndag* o. s. v.
11) L. Vilket ordningstal har *Tisdagen*?

B. *Tredje* o. s. v.
12) L. *Söndagen* är den *första* dagen i veckan.

Uttala ett dylikt påstående och börja med *Tisdagen!*

B. *Tisdagen* är den *tredje* dagen i veckan o. s. v.

13) L. Den *andra* dagen i veckan är *Måndagen*.

Uttala ett dylikt påstående och börja med: Den *fjärde!*

B. Den *fjärde* dagen i veckan är *Onsdagen* o. s. v.

Arbetets värde förhöjes genom ett mycket lyckat porträtt av författaren jämte en av lektor L. M. Wærn känsligt och vackert skriven minnesteckning, i vilken författaren på ett förträffligt sätt tolkar Nordlunds livsgärning och dennas betydelse samt giver uttryck åt den tacksamhetskund, i vilken så många känna sig stå till den bortgångne, i all synnerhet för det föredöme, han givit av »en man, som med kärlek och brinnande nitälskan ägnar sig åt det kall han valt och blir denna kärlek trogen intill det sista».

Mätte detta hans sista arbete, hans testamente till vår kår, finna den spridning och det beaktande, som det i så hög grad förtjänar!

Hj. B.

Uppfostran till sparsamhet i Danmark.

Några anteckningar under en studieresa.

2.

Skolsparkassor.

Det bekväma sparmärkessystemet har icke blott kvävt många skolsparkassor utan även förhindrat upprättandet av nya.

I Danmark torde för närvarande icke finnas flera än 11 skolsparkassor, 9 i Köpenhamn, 1 i Horsens och 1 i Kolding.

Av skolsparkassorna gives det två olika typer, dels sådana, som stå under

bankinspektionens kontroll, dels sådana, som äro mera primitivt organiserade.

De senaste äro i det allra närmaste lika de skolsparkassor, som finnas på flera ställen i Sverige, såsom Norrköping, Linköping och Göteborg. Barnens besparingar mottagas av respektive klasslärare, som anteckna de gjorda insättningar i en kontrabok. Denna uppvisas för föräldrarna en gång i månaden. De barn, som i skolan insatt minst 1 kr., erhålla dessutom en kontrabok med den bank, till vilken medlen en gång i månaden överflyttas. Denna bok få barnen icke hemtaga, förrän de slutat skolan. En gång om året jämföras klassmotböckerna med de hos överläraren förvarade bankmotböckerna. Den befattning, som läraren tar med barnens pengar, är sålunda ingen annan, än att han förvarar dem, tills de av skolans överlärare insätts i banken, den enklast tänkbara formen för en skolsparkassa. I Köpenhamn finnas 6 skolsparkassor av detta slag. I dessa insattes under 1909 av 2,047 barn sammanlagt 11,536 kr.

En skolsparkassa av det andra slaget är en betydligt mera invecklad apparat. Såsom förut är nämnt, är den med hänsyn till kontroll likställd med övriga banker.

De i Köpenhamn befintliga skolsparkassorna av denna typ äro i huvudsak organiserade på samma sätt som kassan vid Baadsman-strädets skola, om vilken här nedan skall lämnas några uppgifter.

Insättningar mottagas av lärare och lärarinnor i respektive klasser och inbetalas den 1 i varje månad till kassans räkenskapsförare, som insätter medlen i bank. Varje insättning antecknas av läraren i barnets kontrabok, som varje månad kvitteras av ordföranden i kassans styrelse. Kontraboken kan icke överlätas eller pantsättas. Å mindre belopp än 1 kr. gives icke ränta. Denna, som utgör 2 % pr halvår, gottskrives insättningarna två gånger årligen, den 31 mars och den 30 september, och beräknas å det belopp, som inestod vid nästföregående ränteinskrivning. På denna ränteberäkningsmetod beror det, att kassan, som blott erhåller 3 1/2 % å sina tillgångar, kan lämna barnen 4 % och dessutom årligen avsätta något till reservfonden. Denna uppgår f. n. till omkring 1,200 kr. Så länge reservfonden överstiger 1,000 kr., skall kassans vinst användas till något välgörande ändamål.

Enligt första § i stadgarna har kassan till syfte att ge barnen tillfälle att ihopspara medel till konfirmationsutstyrelse. De insatta medlen få därför icke lyftas förrän de första dagarna i den månad, som föregår den, under vilken konfirmationen äger rum.

Kassan dirigeras av en styrelse, bestående av tre personer. Denna väljes för en tid av två år av de ordinarie lärare och lärarinnor, som förmedla barnens insättningar. Ingen av kassans funktionärer har rätt att uppbära arvode.